

Úrslitið av samgonguuppsøgnini: sama kaos í landsumsitingini

Í tí samgongusamstarvi, sum nú er komið at enda, havi eg ofta drigið somu línur sum javnaðarflokkurin. Men í tí stigi, sum flokkurin nú hevur tikið, eri eg so ósamdur, sum hugsast kann.

Uppsøgnin av samgonguni við teirri høvuðsgrundgeving, sum flokkurin nýtir, kann bert rokast sum ein roynd at sabotera tær royndir at fáa skil á landsumsitingini, sum var ein av høvuðsorsøkunum fyri, at VMF stillaði upp til seinasta val.

Eftir øllum at døma er eisini ein himmalviður munur á fatanina av, hvussu vælfungerandi verandi umsiting er. Marita Petersen, fyrrverandi lögmaður, er endurgivin fyri at hava sagt, at umsitingin ikki er so galin, sum hon verður gjørd til. Tað tykist sum, at javnaðarflokkurin ikki kann góðkenna brek við skipanum, sum hann hevur ábyrgdina av, og tí skal verjast borg heldur enn at rætta heilt upplagdar skeivleikar.

Tí veruleikin er tann, at umsitingin er um møguligt munandi verri enn hon er gjørd til. Tað er eingin persónur í umsitingini, sum skal lastast fyri tað. Tað er sjálv skipanin, ella rættari tann manglandi skipanin, sum eigur skyldina av hesum. Og her er tað tann politiska leiðslan, sum hevur ábyrgdina, og her slepst ikki úttanum, at javnaðarflokkurin hevur stórra ábyrgd her enn aðrir flokkar, og tað er av teirri einföldu orsök, at eingin flokkur hevur havt politisku leiðsluna so leingi.

Tað kunnu skrivast bókur um umsitingina, men her skal bert verða nevnt eitt øki, har eg havi havt nógvar royndir bæði úttanfrá og innanfrá í landsstýrinum. Ein tann størsti trupulleikin við umsitingini er tann, at borgarin onga vissu hevur fyri, at hann veruliga fær tey rættindin, sum hann eigur samb. galdandi lóg og rett.

Ein orsök fyri hesum er, at í nógvum førum eru tað ikki-lögfrøðingar, sum taka stóðu til lögfrøðislig mál, og úrslitið er eisini hwareftir. Og sigast má eisini, at har lögfrøðingar hjá landsstýrinum eru við í viðgerðini, er henda viðgerð í nógvum førum ikki nóg kvalifiserað. Tað kundi verið nevndur ein hópur av døpum, men eg skal greiða frá tveimum søgum, sum geva eina sera góða lýsing av munnagongdini í landsstýrinum. Onnur søgan er frá Fiskimannafelagnum og hin er frá míni tíð í landsstýrinum.

Tá landsstýrið skuldi broyta hugtakið -fiskipartur-

Í avtaluni millum landsstýrið og donsku stjórnina í 1993 skuldi inntøkurtygdir

hjá fiskimonnum broytast. Tað gekst tó trupult at fáa nakra lóggávu samtykta um hetta. Men tann 1. mars 1994 boðaði lögmaður danska forsætismálaráðharranum Nyrup Rasmussen frá, at landsstýrið var komið eftir, at sparast kundi umsitingarlíga í inntøkurtrygðini. Lönjavnargrunnurin hevði fingið boð um, at dagstudningurin skuldi útróknast eftir samlaða partinum hjá manningini í staðin fyri eftir fiskipartinum, sum ásett er bæði í lógini um hetta minstaløn og dagstudning. Hetta vildi merkt míni dagstudning til teir sum fáa meira enn sjálvan fiskipartin.

Trupulleikin í hesum máli er bert, at henda ætlan heilt greitt var í stríð við galdandi lóg á økinum, har eingin ivi er um hvussu umsitat skal.

Tað er lógið, at Marita Petersen eftir hesa hending kann bera í bótufalla fyri umsitingina. Høvdu vit havt ráðharrabýrð tá, hevði hon úttan iva røkið sum lögmaður longu orsakað av hesum máli, sum ikki var míni álvarsligt, tá hugsað verður um, at tað var sjálvur danski forsætismálaráðharrin, sum var villileiddur av lögmanni. Og hon var úttan iva sjálv villileidd av umsitingini. Tí hetta var eitt øki, har lögmaður ikki hevði fyrirteytur fyri at meta um rættleikan í teirri ráðgeving, sum hon fekk.

Her var talan um eitt margfalt ætlað rættarbrot, sum tað vil taka av nógva blaðpláss at útgreina í æsir. Ætlanin gjørdist tó av ongu, tí hon varð steðgað aðrastaðni í «systeminum», m.a. í nevndini fyri lönjavnjargrunnin. Og eisini tí at fiskimannafelagið gjørdi vart við seg.

Ein flokkur, sum hevur verið úti fyri slíkum, skuldi havt alla møguliga grund til at tikið neyðug stig fyri at slíkt ikki skuldi kunna endurtaka seg.

Søgan um iløgustuðulin

Tá eg kom í landsstýrið á heysti 1994 frætti eg frá reiðarum, at landsstýrið hevði steðgað iløgustuðlinum til tryg skipi, tí tað skuldi ikki vera heimild fyri útgjaldingini. Serliga ein reiðari vildi ikki finna seg í hesum, og hansara sakførari hevði eitt drúgt brævaskifti um landsumsitingina. Men hetta gav so einki úrslit.

Eg fór so mestsum av forvitni at kanna hetta málið, og tað sást við fyrsta eygnaðast, at skipini høvdu krav uppá iløgustuðul, og tí hevði landsstýrið onga heimild til at steðga hesum. Fyri at vera vissur, setti eg meg í samband við fleiri advokatar í býnum, og teir

komu til somu niðurstøðu.

Eg reisti so málið í landsstýrinum, sum metti míni sjónarmið í hesum máli at vera ein slík ákæra móti umsitingini, at hon skuldi fáa møguleika at svara fyri seg. Tað var eisini skipað fyri einum fundi millum landsstýrið og umsitingina, har henda helt rimmarfart um sína stóðu í hesum máli.

Eg góðkendi ikki hesa niðurstøðu og kravdi, at málið varð mettt av úttanveitadum lögfrøðingi. Hetta endaði eisini við, at externi advokaturin hjá landsstýrinum fekk málið til ummælis. Niðurstøðan hjá honum var púra greið, og hon samsvaraði nærmast orðarætt við tey sjónarmið, sum eg hevði sett fram, men sum umsitingin hevði avvíst.

Men nú var knappliga leyst og liðugt. Nú var umsitingin knappliga púra samd við advokatin, og so skjótt tað læt seg gera, fingur nevndu skip sín iløgustuðul.

Men «stuttligt» í hesum máli var, at aftaná hevði eingin gjørt nakað mistak í hesum máli. Hóast umsitingin nú mátti taka eina beint mótsatt stóðu enn hana hon hevði hildið fast um beint frammanundan.

Tann einasti, sum hevði gjørt nakran feil í hesum máli, var eg sjálvur! Eg hevði lagt meg út í eitt mál, sum eg einki hevði við at gera. Eg hevði kontaktað lögfrøðingar úttan fyri landsstýrið, og var hetta ein óhoyrd munnagongd hjá einum landsstýrismanni. So hóast tað var míni framferð fyri at takka, at hesir borgarar fingur síni rættindi, so var eg tann einasti, sum hevði uppiborið atfinningar í hesum máli!

Tað, sum eisini er stuttligt í hesum máli er fylgjandi: Nú leggur javnaðarflokkurin restina av landsstýrinum undir at vanvirða lögtingið. Í nevnda máli var

Henrik Old púra »svakur«, tí at landsstýrið í hesum máli saboteraði eina samtykt hjá lögtinginum, sum varð gjørd eftir uppskoti frá fiskivinnunevndini, har Henrik var formaður.

Høvdu vit havt ráðharrastýri, hevði Ivan Johannesen helst røkið sum landsstýrismáður, tí hann so bert hevði fylgt teimum skeivu ráðunum, sum hann hevði fingið.

Neyðugt við fullkomilgari umskipan

Hesar báðar søgurnar eru bert dømi av mongum um, hvussu mál kunnu koma fyri í umsitingini. Tað er kanska ikki tann stóri skaðin, um eg ella fiskimannafelagið verða útsett fyri slíkum, tí vit skulu nokk kenna okkara rættindi. Men vit mugu rokna við, at fólk yvirhava mugu hava álit á umsitingini, og tað er jú rættuliga gálið, at borgararnir í góðari trúgv sláa seg til tols við eina skeiva avgerð frá almennu umsitingini í teirri trúgv, at hon er røtt.

Og tann, sum hevur royndir av almennu umsitingini, kann ikki vera í iva um, at her er neyðugt við fullkomilgum umleggingum. Tað er kanska ikki vist, at uppskotið hjá F.N.C. er tað endaliga rætta. Men sum skilt er hædd tikið fyri at byrja í smáum, so umleggingarnar kunnu tillagast teimum royndum, sum fáast so hvørt, sum tað sæst hvussu nýggja skipanin roynist. Og tað sum nú er gjørt er at seta skjóti á.

Tað hevur ongantíð verið nakað dulmál, at tað hava verið spenst víðurskifti millum Edmund og Jóannes, men at fara so langt sum at slíta eina samgongu fyri at royna at spenna bein fyri eini tiltrondari umlegging av landsumsitingini, tað tykist at vera langt úti.

Óli Jacobsen

Leynavatnsstevna við kappriðing sunnudagin

Føroya Riðingafelag og Skótalið Sigmund Brestirsonar skipa sunnudagin fyri 27. Leynavatnsstevnu. Høvuðstiltakið á stevnuni er kappriðing. Hesaferð verða 54 ross við, ið fara at kappast í trav og tvíspor fyri ung og vaksin.

Stevnuakið letur upp kl. 13. Kl. 14 fara rossini í fylgi út á málið og eftir tað byrjar kappriðing.

Um víðar verður eisini høvi at siggja snutulig modellskip sigla á vatninum. Hesum skipa limir í Tórshavn RC-Felag fyri.

Framsýning verður av útgerð og maskinum hjá Meginfelag Búnaðarmanna.

Fyri börnini verða ymisk spøl og søla verður av pannukøkum, kaffi, pylsum og øðrum kioskvørur.

Thomas Heiland Frimærkeauktioner A/S BØRSSEN - KØBENHAVN

FRIMÆRKER i Nordens Hus i Thorshavn!

Besøg os på vor stand fredag, lørdag eller søndag og få en GRATIS VURDERING af Deres frimærker!

Gl. Kongevej 80 • 1850 Frederiksberg C • Danmark
Tlf. 3131 2000 • 3122 1030 • Fax: 3123 9331

ADC-Heilsølan

Láarvegur 14 • Tórshavn • Tlf. 15828 • Fax. 15893

ARBEIDSHANDSKAR

Til øll endamáli - bæði á sjógv og landi

LANDSINS STØRSTA ÚRVAL

frá eingangshandskum til fjoðrabar japan-handskar

BEINLEIÐIS FRÁ FRAMLEIÐARA

Summarfrí

Skrivstovan er stongd frá 17. juni til 11. juli

Sandoyar Sjúkrakassi